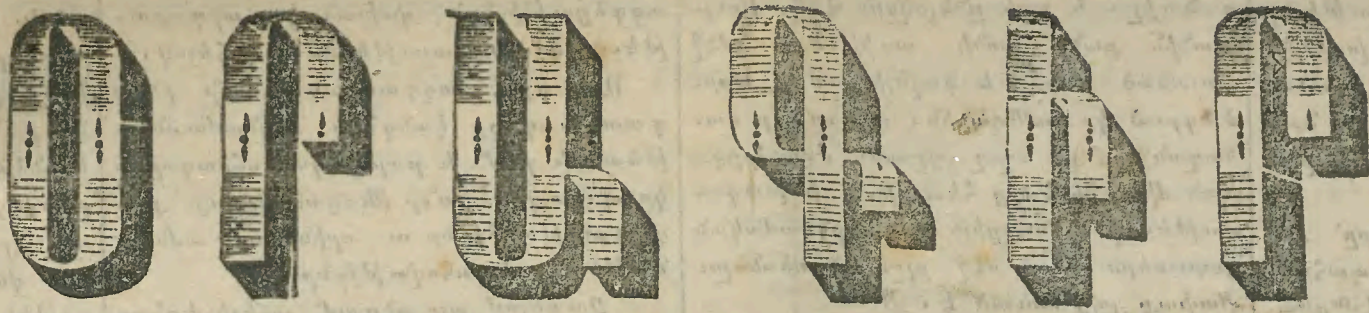

Օրացիրը կը հրատարակուի ան-
մէն որ բաց ի կիւրակէ և տօն
օրերը :
Հարեկան գինն է Պոլսոյ հա-
մար կանխիկ 250 դուրոյ, իսկ
դատաւաց համար կանխիկ 2 1/2
Օսմ. ոսկի : զոր բաժանորդ
գրուելու և գրուելու կը պարտաւո-
րն կամ իրենց ակադակի մեզ
գրելու և կամ յիշատակ դառնալ
վարկուս. համար Պոլսոյ մէջ
ցոյց տայ :

Օրացիրը հատուց 4 դուրոյ
կը ծախուի :
Ծանուցանալ տողը տալիս
անկողն համար 5 դուրոյ և կի-
ւորդին 2 դուր : և աւելի ան-
գամներ համար ուրիշ ա-
կադակի վրայ :
Համարը և արիւղ գրուելու
պէտք է գրել ճիշդանշարա-
րեւոյցով և կուսութեան խան
թիւ տնեկար : Օգտէն իրօնա-
ւարեան տնեկար :

ՕՐԱԿԱՊ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՏԱՐԻ

1289 ՌԵՎԵԼ ԱՅԻՐ 13

ՅՈՐԴՈՒՆԻ 7 ՅՈՐԴՈՒՆ 1872

ՄԱՐԿԵՆ 30

ԱՆՔԱՐԱՆԻ ԾՈՒՆԻՍ 19

ԹԻՒ 715

ԳՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 7 ՅՈՐԴՈՒՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ
ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՏԱԳՆԱԳԸ

Ինչ տողնաւ է այն որ շարունակեց
մէկ քանի նիւտ Ազգ. ժողովոյն մէջ և
տալիսին պիտի շարունակէ, ինչ է՝ այս
ժողովոյն գրեթէ երկու քի հաւատար
բաժանու մէջ է ինչ է այն նման չը տեսնու
հաղորդար հանդիսականաց ամեն ուր
բաժնի օր խառն իր խորհրդարանին ամեն
կողմն ինչ է Ս. Պատրիարքին ահա ու սար-
կապի և յաճախ խառն դարձնէն առնել
քաղցրեան, ի մի բան ինչ է այս ոչ-յի
գաղափարական մեծ շարժումն :

Եթէ իւրաքանչիւրին խոսքերը լսե-
անքնաւ ալ ազդեալ են, եթէ իւրա-
քանչիւրին գէշերը գիտե՛ս աւելնալ կր-
թոտ են, իսկ եթէ երկու կողման շերքին
վիճակը քննե՛ս մին ախտը չը թողնու-
մի, որ ախտը ձեռք անցնէ և ապա մարդ
կը գտնուի :

Սակայն ձրի է ազդեալն պաշտօնա-
վարութիւնը :

Իսկող ըլլալու է մարդ մը որ ձրի աչ-
խատեալու համար ամեն ճիշդ լծակէ :

Որքան շահ մը կայ անշուշտ զոր վա-
յելուն հարկ բաժանակի աւելի գիտէ փոր-
ձով քան զայն՝ որ կողմէ վայելի :

Ինչ շահ կար այն անհամար մասնաւոր
գաղափարներ տակը, զորն անցնալ Բազմ-
քանակ ժողովն ամենայն յոժարութեամբ
և փոխադրեալ տեսաւ :

Անշուշտ ուղղակի չէին այս շահերն,
սակայն անուղղակի ըլլալով հանգեցնե-
ցաւ արեւել չին շահ ըլլալէ, ժողովականն
իմ շահս կը պաշտպանէ Բազմքանակ մո-
ղովոյն մէջ իմ հակառակորդս ճ չեմք և
ես ի փոխարէն ժողովականին անձնական
շահը կը պաշտպանեմ ի. Դուք կամ այ-
լու՝ անոր հակառակորդը ճնշելով, ժողո-
վականը կը սերմանէ Բազմքանակ ժողո-
վոյն մէջ, սակայն դուք կը հնձէ :

Եթէ այս այսպէս չէ, հապա ինչո՞ւ է
այն հարստ և բազմազան անձանց Պատ-
րիարքարանի ամենայն չը լծակը տա-
նալով, որք ի. Դուք հետ ուղղակի (ամ-
սակաւ) և անուղղակի (անտարական
կամ դատաւարական) յարաբերութեան
մէջ են :

Ինչո՞ւ. ապա ամեն անհոգեմէն կը փախ-
չին պաշտօնէ. իսկ լծէ՝ ամենակամաւ որ է
Ֆէնտիներն և լծէ Ս. Պատրիարքին հետ գործ ու
անցողիկն ոչ միայն չեն փոխար, այլ ա-
խտեալն ու պաշտպան չեն ուղղակի լծակը :

Աստիք ազդեալ ենք կրեան, սակայն
իրենց լծակն թող. խորհրդարան անգամ
ըլլալ չեն սրեր, այլ կը սրեն այն ա-
խտեալն միայն՝ որքն յարաբերութեան
մէջն ի. Դուք հետ :

Աստիք՝ չենք ուղղակի կրեան միջին կարգի
անձանց հետ ամենակողմն օտարացնալ
կարգի անձանց հետ ամենակողմն են Ազգ.
ժողովոյն մէջ. ուրիշն ոչ լծէ չեն ուղղակի ա-
խտեալն միջին կարգի անձանց հետ :

այլ չեն ուղղակի ամենակողմն կարգի ան-
ձանց հետ, որք չեն կրեան հաղորդել ի-
րենց շահու գաղափարը :

Եւ բազմութիւն կը կողմնէն սարգի-
նեան ազդին մէջ՝ բազմութիւն էր գերազան-
ժողովոյ անգամն լծակը՝ այն է 24 : 1870
ին էր Սահմանադրութեան հաստատուե-
լու՝ տակաւին բազմութիւն էր կողմնաւոր-
ութեան գաղափարն շահ տեսնողը երա՛ն լծակն
ազդին մէջ, սակայն 1856ի դաշնագրու-
թեան ժողովականութեան օրով հետեւ մի լծակի-
մով լծակն արդիւնաւոր էր, բնականաբար
ապա իմ լծակն արդիւնաւոր էր. ուստի 24-ը
20ի լծակն էր, սակայն հիմա՛ն որ զայն
կրեալով լծակն է ասո՛ց լծակն՝ կողմն լծ-
դակն կրեալով լծակն էր. Բազմ. ժողովոյ ան-
գամն լծակն, այն է 9 կամ 10 :

Աստիք գիտե՛ք, երբ բազմութիւն ձեռն
լծակն կրեալ, այն տեսն միայն որ Բազմ-
քանակ ժողովոյն մասնաւորաց գործ տես-
նելն խառն կարգի լծակն. այն ամեն եթէ
աղաչեալ ու տալիս ալ պաշտպան լծէ՝ կրե-
Բազմքանակ ժողովոյն անգամն լծակն կրե-
չին ընդունելով բնաւ, զի շահու մարդ լծ-
են, շահ կողմն :

Սահմանադրութեան հաստատութեան
ի վեր ամենք են Բազմքանակ ժողովոյ
անգամն լծակն, մէկ անգամ միայն գործը
միայն, սակայն այդ ժողովն ալ տալա-
լծակն :

Ի՞նչ է կողմնակցութեան, Դուք լծակն,
Բազմքանակ և այլ սոցալ ձեռն աղաւթ վա-
հառականներն հաստատու չեն Բազմքանակ-
կան ժողովոյ ամենակողմն և եթէ աղաւթն
ալ հապա կը կողմնէն, իսկ անցողի գրեթէ
ամեն օր ի. Դուք և Ս. Պատրիարքին ալ և այլ
լծակներով ու գաղափարով գաղափար աս-
րաքի կրե և միջնակցութեան կը փոխարին-
որ Բազմքանակ ժողովոյ անգամ ըլլան :

Չին ուղղակի Բազմքանակ խորհրդարան անգամ-
մակցութեան, չեն ուղղակի Բազմքանակն ել-
միայնակ և այլ խորհրդարան կամ հոգա-
բարձութեանց անգամ ըլլալ, այլ կողմն
որ կամ անպատճառ Բազմքանակ ժողովոյ
անգամ ըլլան՝ կամ բնաւ վարչական պաշ-
տան չունենան. կը կողմնէն երեւոյթան
ըլլալն ալ որպէս զի Բազմքանակ ժողո-
վոյ ընդունելութեան ամեն՝ անձանք երեւան
և քան վախճակին :

Ինչ կայ արդեօք Բազմքանակ ժողո-
վոյ ամենայն շերքերն :

Աստիք շատ, շատ և խիստ շատ կը սի-
րեն ազդը և անոր համար է որ չեն ուղղակի
Բազմքանակ ժողովոյ ամենակողմն ուրիշ
լծակը :

Աստիք ամեն անհոգեմէն կը փախ-
չին պաշտօնէ՝ այն օրը ազդին տեսնը վը-
լած է, ազդը կողմնաւոր է :

Ահա ասոր համար են բոլոր ազդակի
րական աղաւթներն ու չիշերով չերե-
կով տունէ տուն՝ խանէ խան անհոգեմէն
սեւեռակ պաշտպան այն ու այն համալծակ-
լանքին :

Եւսէ ինչն է ընել չի տար մարդուն :

Կրօնական անհոգեմէն և պաշտօ-
նական յարաբերութիւնը

(Եւր. Օրգ. 8-է իւր 711)

Նախագ. լծակներու միջոցաւ, թիւ-
վայն նախակէն ըրած քաղաքական ինչ

պէս կը տեսնուի. ուստի հաստատու լծէ Հայ
կր. քաղաք մը Հայ երախան հալիւրաց ե-
կեղեցւոյն մէջ մկրտելու ուղղով, Երաք-
քը պատմական աստիք է լծէ՝ Հայ կր. քա-
հայրով երախան մեր եկեղեցւոյն մկրտելը
մեր օրինակ գէշ է :

Այս գէշերն գէշ, ինչպէս նախկին,
գիտեալը, նոյնպէս և Մատիս ամենայն
աղաւթ լծակն կը բազմքանակ և կողմն ու-
կեղեցւոյն հետ որ և է յարաբերութեան
լծակն :

Երբ մկրտ մը գործին գէշ բոլոր կը
լծին, աստիք կը շարունակէ լծէ քաղաքայն ա-
ղաւթ տեսնը անգամ այդ գործը գործելու
տեսնը՝ գործը վրայ հեղինակութեան ունե-
ցող օրինակն կամ կողմնէն չիշեր, և
կամ անոր հակառակ վարկեր է :

Իսկ կամ ուրիշ բառերով բացատրեմք
Բազմքանակ կողմնակցութեան օրինակ գէշ
լծէ, այդ բառերով արդէն միայն և երբ
է, մեր եկեղեցւոյն Բազմքանակ կամ Պա-
կարաց եկեղեցւոյն հետ կողմնակցութեան կամ
եկեղեցւոյն հաղորդակցութեան չունենա-
լով. ուստի և ամեն տարի զայդ բոլոր
քը կրեալով աւելցող և անհոգի է :

Իսկ եթէ այդ գործին, կամ այդ
հրամայող անձին գէշ է երբ բոլորք,
այն տեսն այդպիսի բոլորք մը լծէ աս-
տիքան զորութեան ունեակող գիտեալու
համար, հարկ է նախ գիտեալ լծէ մի-
տար լծակն միջոց Պաղար. Բազմքանակ
կամ զայդ մեր լծէ հրամայող Երաքքը
կրեալով արդեօք աղաւթ ուրիշ կրեալով
վարկեր :

Չայս գիտեալու և յետոյ բոլոր այն
գաղափարներ մը ընելու համար, հարկ կը
համարեմք նախ Բազմքանակ եկեղեցւոյ մը-
կողմնակցութեան խորհրդարան վրայ Բազմքանակ
միջոց լծակն մը ալ անցողի միայն որք
այդ միայն չունեն անհոգեմէն լծին :

Ինչ որ կրեալով Բազմքանակ եկեղեցւոյ
արարողութեան համար, նոյնը պէտք է
իւրացող նախ Պաղարաց ալ՝ եկեղեցւոյն
համար, զի լծակն այն վրայ լծակն մը
ընդ յետոյ լծէ գաղափարով անհոգեմէն և
մասնաւոր ազդային եկեղեցւոյ մը կողմն-
ցին սակ չի յետ է լծէ կողմնակցութեան արա-
րողութեան խորհրդարան և չիշերով մի և նոյն
և անհոգեմէն միջոց, միայն եկեղեցւոյն
վարչութեան լծակն լծակն լծին : Ուստի ինչ
որ է Բազմքանակ եկեղեցւոյն կողմնակցութեան արա-
րողութեան, նոյնը միջոց է նախ Պաղ-
արաց ալ կողմնակցութեան արարողութեան :

Այդ Բազմքանակ եկեղեցւոյն անհոգեմէն
միջոցութեան խորհրդարան երկու մասնա-
ւոր և մէկ մէկէ տարբեր արարողութեան
մեր կը պարտաւորէ. մէկն է՝ ընդայն
րութեան կամ կողմնակցութեան արարողութեան
որ յանձն կը քաղաք կը կողմնակցութեան լծին :

Գիտեալ և փոխանորդարան երախային, և
միայն է մկրտութեան արարողութեան որ
երախային վրայ կը կատարուի :

Ընդայնք լծին կամ կողմնակցութեան
նիս գրեթէ այն արարողութեան է, զոր
մեր եկեղեցւոյն քահայտի օժան կամ ձեռ-
նադրութեան տեսնը նախ լծակն երախ-
ային կը կատարէ ընդայնք անձին վրայ,
աւելցող Ս. եկեղեցւոյ, եկեղեցւոյն բո-
լոր հաւատարմութեան ու հաւատարմութեան
նախ լծակն օրինակ վարչութեան լծակն է :
Հայրապետաց անուններն և Ս. ժողովներն
միայն լծին լծակն ցանկով և կրկին լծին
խառնակութեան ու վկայութեան անհո-
լով :

Այդ Բազմքանակ եկեղեցւոյն կը պատմի-
րէ որ քահայտի մկրտութեան խորհրդարան
գէշ չը ձեռնարկեմք՝ պարտի կը քահայտի
կատմութեան լծէ՝ իսկ և լծէ՝ ի Գիտեալ երա-
խային այն կողմնակցութեան արարողութեան կա-
տարելու Բազմքանակ եկեղեցւոյն հաւատա-
րած գաղափար լծակն վարչութեան լծակն
գործը, հայրապետաց, բոլոր տիեզերական
Բազմքանակ և նոյն կարգաւորութեան և հը-
րամայող հաւատարմութեան, հաւատարմութեան և հը-
րամայող կրեալ և կրկին հարեալ ու
խառնակութեան լծին անհոգեմէն հաւատարմութեան
որպէս ամեն մէկ հարցման կը քահայտի պար-
տաւոր է հետեւեալ կրեալով պատմութեան
լծէ, այն, խառնակութեան և հաւատարմութեան
կողմնակցութեան լծին լծակն և եկեղեց-
այն հաւատարմութեան վարչութեան լծակն
պէս լծին՝ նոյնպէս նախ երախային ալ հը-
րամայողութեան խառնակութեան և վկայութեան
անհոգեմէն, այնպէս հետեւ կողմնակցութեան
երախային մկրտութեան խորհրդարան կա-
տարելու :

Ընդայն կը հարցնեմք լծէ Հայրապետան-
կայ եկեղեցւոյ անհոգեմէն Հայ մը կրեալ
Բազմքանակ եկեղեցւոյ ամեն հաւատարմաց
և հաւատարմութեան անհոգեմէն լծակն
այնպիսի բաներն զոր մեր Հայրապետան-
կայ եկեղեցւոյն տակաւին նախ լծակն արարած
արարողութեան ու հաւատարմաց կարգը գա-
տած չէ, ինչպէս են Գաղիկեանի ժողովն
ինչ և Բազմքանակ եկեղեցւոյ հաւատարմաց
լծէ, անհոգեմէն ժողով լծակն և այն
չափ մեր եկեղեցւոյն գէշ անհոգեմէն լծին
մի սուրբեր և հայրապետներ, և սոցա
վարչութեան լծակն լծին այս անհոգեմէն կը-
տած, Հայ մը անհոգեմէն կրեալ՝ այն, խառ-
նակութեան և հաւատարմութեան և կողմնակցութեան
ը հաւատարմութեան և հաւատարմութեան
ը հաւատարմութեան և հաւատարմութեան
ը հաւատարմութեան և հաւատարմութեան

Ինչպէս և ասոր այսպէս լծին լծին
իսկ Բազմքանակ արարողութեան ու Պաղարաց
լծակն ալ զիտէ, որք հաւատարմութեան
Հայ մը չը կրեալ Բազմքանակ կամ Պաղարաց
քահայտի ամեն հաւատարմութեան խառնակութեան
լծակն ալ այն, պատմութեան և ահա
ասոր համար է որ Երաքքն ալ այս կեղեց-
պատմութեան է, ոչ լծէ Հայ երեւոյթան մը-
կրեալ օրինակ օրինակ գէշ է, այն՝ ՀԱՅ ԵՐԵ-
ՎԱՆԻ ՅՈՐԴՈՒՆԻ մկրտելու օրինակ գէշ է
լծին :

Եւ քանի որ Հայ կր. քաղաք մը Բազմ-
քանակ եկեղեցւոյն ընդայնք լծին կամ
կողմնակցութեան արարողութեան լծին անհոգեմէն
վրայ կատարելուն չը պիտի հաճի, կարե-
ւոր է որ Բազմքանակ Պաղարաց արարողութեան

Եւ քանի որ Հայ կր. քաղաք մը Բազմ-
քանակ եկեղեցւոյն ընդայնք լծին կամ
կողմնակցութեան արարողութեան լծին անհոգեմէն
վրայ կատարելուն չը պիտի հաճի, կարե-
ւոր է որ Բազմքանակ Պաղարաց արարողութեան

Եւ քանի որ Հայ կր. քաղաք մը Բազմ-
քանակ եկեղեցւոյն ընդայնք լծին կամ
կողմնակցութեան արարողութեան լծին անհոգեմէն
վրայ կատարելուն չը պիտի հաճի, կարե-
ւոր է որ Բազմքանակ Պաղարաց արարողութեան

Եւ քանի որ Հայ կր. քաղաք մը Բազմ-
քանակ եկեղեցւոյն ընդայնք լծին կամ
կողմնակցութեան արարողութեան լծին անհոգեմէն
վրայ կատարելուն չը պիտի հաճի, կարե-
ւոր է որ Բազմքանակ Պաղարաց արարողութեան

Եսայի առաջնից այս կողման արտադրութիւնը ի գործ դնելու, լոկ մկրտութեան խորհրդով, զոր արտադրութիւնը կատարելու յանձնառու լինի. ահա շուտ ոչ, զի օրէնքը նախ կողմնէ՝ ապա մկրտութեան խորհրդով անօրինակ կը հրամայէ։

Արդ երբ մէկ կողմէն էիզարքը՝ Հայ կնքահայր մը Օրվոստօքս բնակու ապահանջումը կրօնական ազատութեան դէմ լըլաւ։ Իր գիտնալով, չ'ուզեր զանի հրաւիրել առայն, մինչեւ միւս կողմանէ՝ ալ առաջն Օրվոստօքս կնքահայր երախայ մը մկրտել Յունական եկեղեցւոյ կանոնաց և նոյն իսկ եկեղեցական արարողութեան կարգաց հակառակ լինելը կը տեսնէ։ Վերջապէս երբ մէկ կողմէն Հայուն «Օրվոստօքս եղիր» չ'ուզեր ըսել, մինչեւ միւս կողմէն ալ կրնէ քահայր հայ մնալովը՝ առդին եկեղեցւոյ արարողութեան կարգերը ձեռնհասութիւն մը չ'ունի ինքը փոխանակելու աշխատի պարտադրանք մը մէջ, կ'ըսեմք, երբ մէկ կողմէն խղճի ազատութիւնին յարգելու, և միւս կողմէն եկեղեցւոյ սահմանադրութիւնն ու օրէնքը պահպանելու պարտադրութիւնը մէկմէկու դէմ կ'ընեն։ «Հայ կնքահայր»-ով երախան չ'ուզէ կրնար մկրտել, ըսելէն զատ ուրիշ ինչ պատասխան կրնար տալ էիզարքը։ Վասն զի չ'ըսեր թէ «Հայ երախայ մը չ'ը մկրտել»։ զի մկրտողը ուր ալ լինի, քանի որ Օրվոստօքս եկեղեցւոյ արարողութեամբը պիտի մկրտուի նա միշտ Օրվոստօքս պիտի ըլլայ, այլ կ'ըսէ թէ «Հայ կնքահայր» երախան չ'ը կրտուի, այսու նշանակել ուզելով որ թէպէտ ինքը երախայ մկրտելը չ'ը մկրտել, բայց կնքահայր հայ լինելը կանոնական արգելք մը կը լինի այդ խորհրդով զորմադրութեանը, նա մանաւանդ թէ զօրութեամբ ալ հասկնալ ուզելով որ ինքն փոխանակ Հայուն՝ Յոյն կամ Պուլկար կնքահայր մ'ըտրել ուզեն՝ ինքն ալ պատրաստ է այդ խորհրդով մատակարարելու։

Հետևաբար էիզարքին տուած պատասխանը ոչ թէ մոլեռանդութեան գործ մը կատարելէ, ինչպէս կ'ուզուի ցոյց տալ, այլ իւր եկեղեցւոյ կանոնաց արամադրութիւնն ու պատուէրը յարգելէ։ Եթէ մոլեռանդութեան բնութիւն մ'ունի այսպէս ալ ոչ թէ էիզարքին տուած պատասխանին կամ ցոյց տուած ընթացք մէջնէ, այլ նոյն իսկ այդ եկեղեցւոյ սահմանադրող օրինացը և կարգադրութեանցը մէջնէ, որք ինչպէս արգէն ալ ըսինք, մեր Հայ յոստանեաց եկեղեցւոյ ազատ և լուսաւոր կարողադրութեանցն ու սահմանադրութեանցն հետ անհաշտ կը գտնուին։

Արդ քանի որ այս մերմանը մէջ էիզարքը կամ պաշտօնեայն պատասխանատուութիւն մը չ'ը կրնար ունենալ յանձնելու ըստ որում օրէնքն այսպէս կը արամադրէ, հետևաբար այս մերմանը դէմ եղած բոլորքն ոչ կրաւացի է և ոչ ալ զօրութիւն մ'ունի, զի ոչ էիզարքը և ոչ պաշտօնեայն ասկէ ուրիշ կիբացով չ'են կրնար բնել։

Գալով յարաբերութիւն խղճու կամ չ'ը հաստատելու խնդրին առար ալ կրպտուականութեմ թէ աշխատի առաջարկութիւն մը բնաւ առանկ կրօնական խնդրոյ մը հետ մերաբերութիւն չ'ունի, և ասկէ դուրս է։ Վասն զի մեր Արդ. Պատրիարքարանին ուրիշ կրօնական հասարակութեանց պաշտօնատեղեցի հետ ունեցած յարաբերութիւնը երբեք կրօնական չ'է։ Մեր Պատրիարքարանին դեռ միջն ցարդ Յունաց Պատրիարքարանին հետ լաւ և սիրովոր յարաբերութեան մէջ գտնուելուն պատճառն այն է թիւն որ Յունաց եկեղեցին նուազ անհրաժեշտ է Պուլկարաց եկեղեցիին։ Փորձն առնուլ ուղղը թիւն և նոյն առաջարկութիւնը ներկայցնել Յունաց Պատրիարքին և կը տեսնէ թէ ինչ պատասխան կ'ընողն։ Պատրիարքը կամ Արդ. պաշտ. Մովսէսին ոչ մահմետական մարմնից որ ըր քաղաքային ներկայացուցիչ կրաւարկութեան առաջը, պարտին միմանց հետ ինչ ազգէ և ինչ դատարան լինէ, ու զին ըլլան, ի դիմաց իրենց ներկայցնուած հասարակութեանը միշտ բարեկամական յարաբերութեան մէջ

գտնուիլ, և ասի ընելովն Վեհ. Սուլթանին քանի քանի առիթներու մէջ յայտնած բարձր և դուրի կամքը դարձադրած կը համարուին, որն որ իւր զանազան կրօնքէ եղող պըսսեւ ժողովրդեան միշտ միմանց հետ սիրով և խաղաղութեամբ կ'ենակցին և բարեկամական յարաբերութեան մէջ ըլլալին տեսնելու փափաք ցոյց տուած է։

Ըսածինս ամփոփելով վերջացնենք խօսքերնիս։

Հայ կնքահայրով երախան Պուլկարաց եկեղեցւոյն մէջ մկրտելու առաջարկութեան մերմանը՝ էիզարքին կամ պաշտօնեային կողմանէ ցոյց տուած մոլեռանդութեան կամ անհրաժեշտութեան գործ միջն համարուի։ զի խորհրդայն արարողութեան կարգը և օրէնքը այնպէս կը պահանջէ, հետևաբար այս մասին եղած մատուցող բոլորքն անգործ և անիրաւ է։

Եթէ իրաւունք մ'ունիք բողոքելու, այն ալ այն եկեղեցւոյ օրինաց և սահմանադրութեան դէմ կ'ընէ ինքն և զոր արգէն ըրած կը համարուի ոչ Պուլկար, ոչ Յոյն և ոչ ուրիշ եկեղեցւոյ հետ կ'ունական և եկեղեցական յարաբերութեան ու հարադրակցութեան մէջ զգտնուելով նիս, սակայն իրեն բնագնաւոր և տեղեկութեան եկեղեցին կազմող զանազան մասնաւոր եկեղեցիներ՝ միմանց հետ հաւատոյ դատարանութեամբ միայն ունեցած հարադրակցութիւնն ու միութիւնն իս առանց խանդարելու և դաւաճանական միութիւնը եկեղեցական կառավարութեան կամ արարողական կարգաց նոյնութեան կամ տարբերութեան հետ առանց չլուծելու։

Իսկ այսպիսի մերման մը մալեռանդութիւն կամ անհրաժեշտութիւն համարելով Պուլկարաց էիզարքին հետ Պատրիարքական յարաբերութիւն չ'ը հաստատելու կամ խղճու խնդրու տալը, և բարեկամական յարաբերութիւն ուղղութեան ալ պահանջումն ու փափաքը անիրաւ ու անտեղի ցոյց տալու ենելով խնդրոյն բնութեան անհրաժեշտ և ստիկ դուրս անհրաժեշտութեան մէջ հեղինակ լինել, և կրօնական ու քաղաքական յարաբերութիւնը միմանց հետ չ'լուծելու բնութեանը մեր Պատրիարքին Յունաց Հռոմէականաց Բողոքականաց և այլ և այլ կրօնքէ դուրսնող հասարակութեանց ներկայացուցիչներուն հետ ունեցած յարաբերութիւնը երբեք կրօնական չ'է, և չ'ը կ'ընէ ինքն, այլ սոսկ քաղաքական յարաբերութիւն մէջ ինչպէս իւր ժողովրդեան՝ միւս հասարակութեանց հետ ունեցած քաղաքական և բարեկամական յարաբերութեանց, ըստ փափաքանց և կամաց Վեհ. Սուլթանին։

Պատրիարքաց յարաբերութիւններն ասկէ տարբեր տեսութեամբ ըմբռնելը քաղաքականութիւնն չ'ը հասկնալ ըսել է, և կրօնական մոլեռանդութեանց պատճառաւ քաղաքական յարաբերութիւնը խղճու առաջարկութիւնը միմանց կամ լաւ ևս միմանց հետ չ'լուծելուն հետևանքը կրնայ միայն լինել։

Անցեալները ծանուցինք Սամսթիւրանիով մէկուն իւր ամառայն ողջութեամբ ուրիշ օրիորդի մը հետ սակարկութեամբ չ'լինելիւնէն ձեռաբ. պակային կատաղեղական խաղ մը խաղալն։

Այս անգամ կ'ըմանամք թէ՛ յիշեալին ամառները գտաւ է բացեր իւր էրկանը դէմ՝ դատը Բ. Դրան հրամանաւ Պատրիարքարան է յանձնուլ, սակայն տարտուտեալը բողոքականութեան գիտելով և չ'որհիւ բողոքականաց ազգապետութեան րարած կողմնակալութեանը՝ կը դիմանայ եղեր իւր օրինաւոր ամառայն հետ դատուելու, առարկելով թէ՛ ինքը բողոքական է և թէ՛ հետևաբար չ'ը կրնար Հայոց Պատրիարքարանը դատուլ, սակայն զարմանալին այն է որ՝ բողոքականաց ազգապետարանն ալ որ պաշտօնական յայտարարութեամբ չ'լինելիւնէն ձեռնաց յիշեալ անձին դատաստանէ փախչելուն կը մանակցի իւր պաշտօնական

ազդեցութիւնը՝ փոխանակ արդարութեան կողմնակալութեան մը զոհելով։

Արդ եթէ ազգապետարան մը ինքը դատարան չ'ը կանգնիր կրկնամառնութեան մը դէմ, և բարոյական ոճրագործը կը պաշտպանէ, ո՛ր մնացած կըլլայ քաղաքակրթութիւնը ու օրինաւոր ամառնութեանց ապահովութիւնը։

Չ'ուզելով այս անգամ աւելի երկար խօսիլ, բողոքականաց ազգապետութեան պատուին կը թողուիք դարձան տնօրինել։

ԱՅՎԱՏԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻՆ ԴԱՏԱՐ

Արարատ լրագրոյ տէր Մ. Ա. Մովսէսեան էֆ. և նորա թերթը օտարազգի Գործատէր ընկերութեան ներկայացուցիչ Տնօրէնը Երէկ հրով ընդունած ըլլալով Բ. Դանէն, կայսերական դիւանին թարգման Սատուլաճ պէյի ներկայացնելու։

Եիշեալ թերթին Տնօրէնը՝ Ա. Մովսէսեան Էֆէնտիքի և Գործատէր ընկերութեան մէջ օտարազգի աշխատողները առիթ բռնելով, առարկել է որ Եթէ Արարատ լրագրոյը այդ ընկերութեան ձեռքէն առնուի՝ հարկ է որ նոյն թերթին տէրը բացի չ'որս ամառնալ դադարման պատճառաւ մնալուն, ու թէ տարւոյ մնացած հատուցումը ընէ ընկերութեան, այսինքն 1500 ոսկիի չափ գումար մը և թերթն աւելի։

Վեհ. Սատուլաճ պէյը դիմել տը, երբ որ Եթէ այդ պայմանադիրը ժամանակին Բ. Դանը խղճուելով վաւերացուած ըլլար, թերթն ապագային մէջ ըլլալով արդ չ'ափ մնալին փոխարկելութեան պահանջը օրինաւոր ըլլար, սակայն ըստ որում այդ պայմանադիրը Բ. Դանէն վաւերացուած չ'է, այլ մանաւորներու մէջ օտարազգիութեան է, կը կորուսանէ բողոքողին իւր կարեւորութիւնը։

Հետևաբար վճարել է որ Արարատայ Տնօրէնը իրաւունք չ'ունի հրատարակելու այնպիսի թերթ մը՝ որոյ տէրը լրագրոյն մէջ հրատարակեալ յօդուածոց Տէրութեան առջև պատասխանատուութիւնը ստանձնելու բնաւ վստահութիւնը չ'ունի։

ՆԵՐՔԻՆ

Եղիպտոսի Բ. Խալիֆն առաջին Գանձապահ Բիաղ փաշա երկու շաբթի օր Պուլկան մեկնեցաւ Եղիպտոս երկրաւ, և Կահիրէն թէ յիշեալ փաշան վերադառնալին Գ. Պոյն պիտի գաւառայ Բ. Խալիֆին լիկերանալով, որ ալ ալ Գահիրէն Աղէքսանդրիա իջած է արդէն։

Թիբօ յուշարէն լրագրողը կը ծանուցանէ թէ Մ. Եպարդուր այս օրերս յուշաց պատրիարքին (Եղեղեքէ) մը զրկելով հրաւիրել է զինքը որ Եմեռայի Մէսրապոյիսը հրաժարեցնէ իւր պաշտօնէն վաւեր զի ինչպէս կ'ըսեն, յիշեալ քաղքին յոյն հասարակութիւնը Հրեայ դէմ դըրուած աս է եղեր։

Վիշապի մէկ հրատարակութեանը նայելով Պոստայի և Հէրսէքի մէջ գտնուող յոյնքն ալ սկսեց են յուշաց պատրիարքին հպատակութիւնը մերմելով Պուլկարաց Եղեղեքէ ճանաչել և այս եկեղեցւոյն ևս միմանալ ուղղել։

Արդէն Սերմովայի Յոյներն՝ Յոյն մետրապօլիտն այս քաղքին մէջ կենալուն դէմ բողոք բարձր են։

Թէրէ Պաշին Թաւրոն մը կառուցանելու համար պէտք եղած Կայսերական հրամանագիրը չ'ընտելու է. յիշեալ թարգմանին շինութեան և այլ հարկ եղած ծախսը գումարը մինչև 40 հազար ոսկոյ կը հասնէ։

Հիւսիսի խորհրդականին (Միշիկէտր) ներքին քարտուղարն և ուրիշ պաշտօնատան մէկ զինապետը քանի մ'օրէ ի վեր Բ. Դանը բանտարկուել են, ուր իրենց պաշտօնատարութեանց մէջ՝ գործած զիջմանց համար հարցաքննութեան են թարկուած են։

Կ. Պոլիս գալու համար անցեալ Երեւալթի օր Սիւնիկէն մէկնող Վասիլ թարգմանութեան անուն Օրմանեան շոգենաւ, և Եղիպտոսէն վեր ելած ժամանակ թանձրամած միգրի մը պատահելով, փայտ բեռնող նաւու մը վրայ կընթայ կիկնայ, ուր այս վերջինը կ'ընկղմի, նաւաստինքըն վնաս հոգի միայն շոգենաւուն մէջ զոյժ կընող կաղատին, որք հիմայ հոս կը գտնուին, շոգենաւը զանաք հետք բերած ըլլալով։

Պատրիարքը կը ծանուցանէ թէ Պէյքօղի մէջ անցեալները դառնաւ հանքը շատաւատ լինելով, մօտեւ հանելու պիտի ըսկընին։

Բուսճուքէն դուրս վերջին լուրերը կը ծանուցանեն թէ անցեալ շաբթու քաղաքը աւերող փոթորիկէն յետոյ, տակաւին հոյն սատակութիւնն ու երկնքին ըսպառնական երեւոյթը չ'են դադարած բողոք բնակչոց սիրտը ահ ու դող մէջ պահելու սակայն անկէ ի վեր ուրիշ մնացած չ'է պատահելու։

Ուրիշ նամակներէ ալ կ'ըմանամք թէ նոյն փոթորիկը Պուլկան և Եղիպէս ալ պատահել է, թէպէտ դորձած մնացած անչաւն։

Օտեսայէն վերջին անգամ մէկնող մաքուր անցագիրով հոս հասած թղթաբեր շոգենաւը դարանթիւնայն պահպանութեան ենթարկուեցաւ։

Օտեսայէն առնուած վերջին լուրերուն նայելով, քոլերան Բուստատանի հարաւային կողմերէն բողոքողին անհետացել է։

Շաբաթ օր Ղալաթիոյ մէջ երեք տարեկան Յոյն տղայ մը մոլորելով ճամբէն կը կորուսի, մայրն իմանալով զայս՝ ինքը ցորեր է, թէպէտ տղան նոյն երկրային քրիստոնէի մը տունէն դառնուել է, ուրկէ ներս առած էին։

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ա Լ Ո Ւ Ր Բ

ԱՄՍՏՐԻԱ—ՀՈՒՆԴԱՐԻԱ

Վիեննա 17 յունիս
Լաւալէրի դիւանական օրինաց ծրագիրը ընկելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը նպատաւոր կարծիք կը յայտնէ, Յարակոյս չ'ըլլալ թէ խորհրդարանն ալ պիտի ընդունի յիշեալ օրէնքը։
Պ. Մերթոն դրամատէր անհրաժեշտ ամուսնական հանգեւր կիրակի օր կատարուեցաւ։

Ակրամ 17 յունիս
Արդ. այն թեան և միաճուլման կուսակցաց մէջ տեղ կը յուսացուի թէ համաձայնութիւն մը յուսով պիտի գայ։

ԱՆԴՂԻԱ
Լոնտոն 17 յունիս
Ալապամայի խնդրոյն վերաբերեալ թղթակցութիւնը հրատարակուեցաւ։

ՍՊԱՆԻԱ
Մատրիս 15 յունիս
Խորհրդարանը նիստերը դադարեցոյց, լուծումը մօտ կ'ընեն, կրնեն թէ Պ. Չո. ըլլալ պաշտօնէն նախագահութեան ընդունել յանձն չ'առնուլ։ Արդարութեան պաշտօնեայ Մոնթէրօ Բիօզ հիւանդ է Խաբարթէրօ զօրապետը իւր վստառող լիւթը պատճառ բռնելով իրեն առաջարկուած Հիւսիսային բանակի հրամանատարութիւնը չ'ուզել ընդունել։

Մատրիս 17 յունիս
Պ. Զօրիլլայի պաշտօնէն նախագահ անուանումը գոհով թեամբ կը նկատուի, որն որ իւր քաղաքական ծրագրին մէջ սահմանադրական ազատութիւնները հաստատ և ամուր պահել կը խոստանայ։

ԳԱՆԴԱ
Բարիդ 15 յունիս
Բուսիա գրաւեալ երկիրները պարպելու սկզբունքն ընդունելու, պարտագ մէկ մասը վճարելու, մնացած մասին համար ալ լաւ երաշխաւորութիւնը տալու պայմանաւ։

